

Istungidokument

B9-0393/2023

2.10.2023

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 132 lõikele 2

olukorra kohta Mägi-Karabahhis pärast Aserbaidžaaani rünnakut ja jätkuvaid
ähvardusi Armeenia vastu
(2023/2879(RSP))

Idoia Villanueva Ruiz, Stelios Kouloglou
fraktsiooni The Left nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon olukorra kohta Mägi-Karabahhis pärast Aserbaidžaaani rünnakut ja jätkuvaid ähvardusi Armeenia vastu (2023/2879(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Armeenia ja Aserbaidžaaani kohta,
- võttes arvesse 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,
- võttes arvesse 1950. aasta Euroopa inimõiguste konventsiooni,
- võttes arvesse ÜRO 1984. aasta piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärlikust alandava kohtlemise ja karistamise vastast konventsiooni,
- võttes arvesse sõjavangide kohtlemise 1949. aasta Genfi (III) konventsiooni,
- võttes arvesse tsiviilisikute sõjaaegse kaitse 1949. aasta Genfi (IV) konventsiooni,
- võttes arvesse oma 16. veebruari 2006. aasta resolutsiooni Aserbaidžaaani kultuuripärandi kohta¹,
- võttes arvesse Lõuna-Kaukaasiaga suhtlemiseks loodud delegatsiooni juhi ning Armeenia ja Aserbaidžaaani alaliste raportöride 9. detsembri 2021. aasta ühisavaldust Rahvusvahelise Kohtu 7. detsembri 2021. aasta määruste kohta, mis käsitlevad Armeenia ja Aserbaidžaaani vahelisi kohtuasju,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu aruandeid rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) kohta,
- võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) Minski grupi kaasesimeeste 11. novembri 2021. aasta avaldust, milles korrati piirkonna ajaloo- ja kultuuriobjektide kaitsmise tähtsust,
- võttes arvesse Rahvusvahelise Kohtu 7. detsembri 2021. aasta määruseid,
- võttes arvesse nõukogu 21. juuni 2021. aasta järeldusi konfliktide ja kriiside puhul kultuuripärandi suhtes kohaldatava ELi lähenemisviisi kohta,
- võttes arvesse UNESCO 16. novembri 1972. aasta ülemaailmset kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsiooni,
- võttes arvesse UNESCO 17. oktoobri 2003. aasta deklaratsiooni kultuuripärandi tahtliku hävitamise kohta,
- võttes arvesse relvakonflikti korral kultuuriväärtuste kaitse 1954. aasta Haagi

¹ ELT C 290 E, 29.11.2006, lk 421.

konventsiooni, mille osalised Armeenia ja Aserbaidžaan on, ja selle protokoll, mida kohaldatakse okupeeritud territooriumide suhtes, ning kultuuriväärtuste kaitse tõhustamist käsitlevat teist protokoll, millega on keelatud igasugune kultuuriväärtuste ja nende kasutusotstarbe muutmine, mille eesmärk on kultuurilisi, ajaloolisi või teaduslikke tõendeid varjata või hävitada,

- võttes arvesse 10. detsembri 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,
 - võttes arvesse 21. detsembri 1965. aasta rahvusvahelist konventsiooni rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,
- A. arvestades, et Mägi-Karabahi konflikt on ajalooliselt ja geopoliitiliselt keeruline; arvestades, et konfliktil on olnud ja jätkuvalt on tsiviilelanikkonnale tõsised humanitaartagajärjed, sealhulgas elanikkonna sundümbervasumine, inimõiguste rikkumised ja humanitaarkriisid; arvestades, et konfliktis osalevad piirkondlikud jõud ja sellesse sekkub Türgi, kes varustab Aserbaidžaanit relvadega;
- B. arvestades, et Lõuna-Kaukaasia on globaalsel energiaturul strateegiliselt tähtsal kohal, muuhulgas sellepärast, et seal asuvad torujuhtmed, mis ühendavad Aserbaidžaanit Türgiga ja mis on ELi nafta- ja maagaasitarneks äärmiselt olulised; arvestades, et ELi ja Aserbaidžaanit vahel sõlmitud gaasikokkulepe soodustab ELi energiahuve Armeenia suhtes ning rahu ja julgeolekut Mägi-Karabahhis; arvestades, et on saanud selgeks, et see gaasikokkulepe on andnud Aserbaidžaanit valitsusele vabaduse tegutseda nii, nagu ta vajalikuks peab, teades, et sellest sõltub ELi energiajulgeolek;
- C. arvestades, et viimastel aastatel on Mägi-Karabahi piirkonnas toimunud vaenutegevuse eskaleerumine, mis kulmineerus 2020. aasta septembris suure sõjalise konfliktiga; arvestades, et konfliktis on hukkunud märkimisväärsel hulgal inimesi, sealhulgas tsiviilisikuid, ning Mägi-Karabahi taristu on tõsiselt kahjustada saanud, mis põhjustab tsiviilelanikkonnale tohutuid kannatusi;
- D. arvestades, et ehkki rahvusvahelise üldsuse, sealhulgas OSCE Minski grupi vahendusel on sõlmitud mitu relvarahukokkulepet, on neid kokkuleppeid konflikti käigus korduvalt rikutud, mis on toonud kaasa veel inimohvreid ja suurendanud ebastabiilsust;
- E. arvestades, et jätkuv konflikt on sundinud tuhandet tsiviilisikuid oma kodudest põgenema, mis on põhjustanud humanitaarkriisi, sest põgenikud ja pagulased vajavad kiiret abi ja kaitset;
- F. arvestades, et on esitatud murettekitavaid teateid inimõiguste rikkumiste, sealhulgas väidetavate meelevaldsete kinnipidamiste, piinamiste ja tsiviiltaristu ründamise kohta, mis tekitab tõsist muret konflikti keskmesse sattunud isikute kohtlemise pärast;
- G. arvestades, et Laçını koridor, mis ühendab Mägi-Karabahi Armeenia ja ülejäänud maailmaga, on alates 12. detsembrist 2022 blokeeritud; arvestades, et see koridor on ainus tee, mida mööda liiguvad olulised kaubad ja teenused, mis on 120 000 Mägi-Karabahi elaniku jaoks elutähtsad; arvestades, et Laçını koridori blokaadi ja Aserbaidžaanit õhublokaadi tõttu on Mägi-Karabahh sisuliselt ümber piiratud;

arvestades, et see blokaad kujutab endast tsiviilisikute sõjaaegset kaitset käsitleva Genfi konventsiooni ja 9. novembri 2020. aasta relvarahukokkuleppe rikkumist;

- H. arvestades, et olukorda halvendavad veelgi Mägi-Karabahi gaasitarnete katkestused, mis jätavad elumajad, haiglad ja koolid kütteta; arvestades, et need katkestused piiravad kodanike ligipääsu tervishoiule ja haridusele, millele neil on õigus;
- I. arvestades, et Aserbaidžaaani Vabariik käivitas 19. septembril 2023 Mägi-Karabahhis sõjalise rünnaku, mille tulemusel on 1. oktoobri 2023. aasta seisuga paguluses 100 000 inimest;
- J. arvestades, et 20. septembril 2023 saavutati Mägi-Karabahhis Venemaa rahuvalve vahendusel relvarahukokkulepe; arvestades, et sellest ajast alates on relvarahu mitmel korral rikutud;
- K. arvestades, et Laçını koridori blokaadi tõttu on humanitaarolukord Mägi-Karabahhis juba niigi keerukas ja Aserbaidžaaani sõjaline rünnak toob kaasa terve etnilise rühma sunniviisilise väljasaatmise kõnealuselt piirkonnast; arvestades, et praeguse olukorra pärast on väljendatud tõsist muret, sest see võib kujutada endast etnilist puhastust;
- L. arvestades, et nii Aserbaidžaan kui ka Armeenia on kohustatud järgima rahvusvahelist humanitaarõigust; arvestades, et Genfi (III) konventsioon kaitseb sõjavange igasuguse piinamise ja julma kohtlemise eest; arvestades, et sellised relvastatud konflikti käigus toime pandud teod kujutavad endast sõjakuritegusid; arvestades, et Genfi (IV) konventsioon kaitseb tsiviilisikuid rahvusvaheliste relvastatud konfliktide korral ja sätestab, et kaitstud isikute ebaseaduslik kinnipidamine, tahtlik tapmine ning ebainimlik ja alandav kohtlemine on sõjakuriteod;
- M. arvestades, et kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti ja Euroopa inimõiguste konventsiooni osalisriikidena on Armeenia ja Aserbaidžaan kohustatud austama inimeste õigust elule ning piinamise ja ebainimliku ja alandava kohtlemise keeldu;
 - 1. mõistab teravalt hukka Aserbaidžaaani käivitatud sõjalise rünnaku Mägi-Karabahi piirkonnas, millega rikutakse selgelt 2020. aasta relvarahukokkulepet ning mis tõi kaasa relvakonflikti ja märkimisväärsel hulgal inimohvrid;
 - 2. mõistab hukka Türgi osaluse Aserbaidžaaani relvastamises ja tema täieliku toetuse Aserbaidžaaani rünnakutele nii 2020. kui ka 2023. aastal;
 - 3. nõuab, et kõik osalised järgiksid täies ulatuses Mägi-Karabahi relvarahu, et hoiduda edasistest inimohvritest ja taristu hävitamisest; peab kahetsusväärseks elanikkonna massilist sundrännet ja nõuab tagasipöördumisõiguse tagamist; nõuab, et kaitstaks kultuuri- ja usupärandit;
 - 4. nõuab tungivalt, et kõik asjaosalised jääksid maksimaalselt vaoshoituks, leevendaksid pingeid ja hoiduksid mis tahes tegevusest, mis võib suurendada konflikti inimohvrite arvu;
 - 5. väljendab muret Mägi-Karabahi juhtide vahistamise pärast ja nõuab nende õiguste

austamist;

6. nõuab, et piirkonnale tagataks takistamatu juurdepääs humanitaarabile;
7. kordab, kui olulised on diplomaatilised läbirääkimised kui ainus vahend, mille abil leida Mägi-Karabahhi konfliktile rahumeelne, terviklik ja kestlik lahendus;
8. soovib tungivalt, et kõik osalised võtaksid OSCE Minski grupi egiidi all uuesti kohustuse alustada läbirääkimisi kõigi asjaomaste sidusrühmade täielikul osalusel;
9. mõistab ühemõtteliselt hukka kõik tahtlikud rünnakud tsiviilelanikkonna või -taristu vastu ning rõhutab, kui oluline on kaitsta tsiviilisikuid ja rahvusvahelist humanitaarõigust rangelt järgida;
10. väljendab sügavat muret inimõiguste ja rahvusvahelise õiguse rikkumiste pärast, mis on teadete kohaselt konflikti käigus toime pandud, ning rõhutab, kui oluline on tagada, et nende toimepanijad võetaks vastutusele;
11. kutsub rahvusvahelist üldsust üles andma konfliktist mõjutatud haavatavatele elanikkonnarühmadele humanitaarabi, mis hõlmab toitu, peavarju, arstiabi, psühhosotsiaalset tuge ja kohandatud toetust;
12. nõuab tungivalt, et EL ja liikmesriigid võtaksid Mägi-Karabahhi konfliktiga tegelemisel aktiivsema rolli, sealhulgas diplomaatiliste pingutuste ning humanitaarabi, konflikti lahendamise ja konfliktijärgse ülesehituse toetamise kaudu;
13. nõuab, et EL ja liikmesriigid rakendaksid varjupaigamenetluste direktiivi², et aidata sõja eest põgenevaid inimesi, pakkudes abivajajatele varjupaika ja kaitset;
14. julgustab ELi märkimisväärselt suurendama humanitaarabi vahendeid, et aidata rahuldada konfliktist mõjutatud isikute kiireloomulisi vajadusi ja pakkuda piirkonnas tegutsevatele humanitaarabiorganisatsioonidele vajalikku toetust;
15. rõhutab asjaolu, et diplomaatilisi pingutusi tuleb jätkata ja need on olulised, et konflikt rahumeelselt lahendada, kusjuures läbirääkimised toimuvad OSCE Minski grupi egiidi all, mis on dialoogi pidamise peamine platvorm;
16. nõuab, et EL ja liikmesriigid jätkaksid Armeenia, Aserbaidžani ja Mägi-Karabahhi toetamist konfliktile rahumeelse ja poliitilise lahenduse leidmisel;
17. peab kahetsusväärseks asjaolu, et komisjoni president Ursula von der Leyen on nimetanud Aserbaidžani usaldusväärseks energiatarnijaks; kutsub komisjoni üles vaatama läbi kehtiv gaasikokkulepe Aserbaidžaaniga ja võttes arvesse viimaseid arenguid, selle kokkuleppe peatama; nõuab, et EL ja liikmesriigid kiirendaksid veelgi üleminekut fossiilkütustelt taastuvenergiale kooskõlas energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttega;
18. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile,

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT L 180, 29.6.2013, lk 60).

liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Armeenia, Aserbaidžaaani ja Venemaa valitsustele.